

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๖/๒๕๕๕

วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่

สรุปข้อเท็จจริง

ก. นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ กรณีไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ พรรคพลังใหม่ ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๑ คน โดยมีนายประมวล บัวชรา เป็นหัวหน้าพรรค นายสุรชัย นวลเจริญ เป็นเลขาธิการพรรค สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้วเห็นว่าการประชุมยังไม่ถูกต้อง จึงให้หัวหน้าพรรคพลังใหม่ชี้แจงและส่งเอกสารเพิ่มเติม ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการสอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุม และสอบถามไปยังประธานสาขาพรรคพลังใหม่ทั้ง ๓๑ สาขา ว่าได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมหรือไม่ มีผู้ใดเข้าร่วมประชุมบ้าง

๒. นาย خالد อาทิตตัง รองหัวหน้าพรรค คนที่ ๒ ได้มีหนังสือชี้แจงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๒.๑) ได้มีการมอบหมายให้นาย خالد อาทิตตัง รองหัวหน้าพรรค คนที่ ๒ ทำหน้าที่แทนนายประศาสตร์ ศรีภักย์ รองหัวหน้าพรรค คนที่ ๑ ตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒๕ การที่มอบหมายให้นาย خالد อาทิตตัง เป็นผู้กระทำการแทน เพราะนายประมวล บัวชรา (อดีตหัวหน้าพรรคพลังใหม่) พร้อมกับคณะกรรมการบริหารพรรค ได้พูดคุยเป็นข้อตกลงไว้มาแต่เดิม และนาย خالد อาทิตตัง อยู่ที่จังหวัดร้อยเอ็ดใกล้กับที่ทำการพรรค

๒.๒) พรรคพลังใหม่กำลังอยู่ในขั้นสร้างพรรค และพรรคไม่มีทุน จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ ดังนั้นจึงไม่ได้เชิญทุกสาขาเข้าประชุมใหญ่ แต่ได้แจ้งให้ทราบโดยวาจาก่อนนั้น ถ้าสาขาไหนไม่พร้อมในด้านการเงินที่ใช้ในการเดินทางก็ไม่ได้มาร่วมประชุม ซึ่งตามข้อบังคับข้อ ๖๘ ไม่ได้บังคับว่าต้องมาครบทุกสาขา

๓. ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดร้อยเอ็ด (นายปริญญา นากลาง) ได้มีหนังสือรายงานผลการสอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๐๑๔.๐๔๔๕/๑๖๔๖ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผลจากการให้ถ้อยคำของกรรมการสาขาพรรคพลังใหม่และผู้ถูกระบุว่ามีรายชื่อเข้าร่วมประชุมอบรมอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ดสรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เข้าร่วมประชุม และลายเซ็นไม่ใช่ลายมือชื่อของตนเอง จำนวน ๑๗ ราย

กลุ่มที่ ๒ เป็นสมาชิกพรรค ได้เข้าร่วมประชุม และลายเซ็นเป็นลายมือชื่อของตนเอง จำนวน ๗ ราย

กลุ่มที่ ๓ เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เข้าร่วมประชุม และลายเซ็นไม่ใช่ลายมือชื่อของตนเอง จำนวน ๕ ราย

กลุ่มที่ ๔ เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เข้าร่วมประชุม แต่ไม่แน่ใจว่าเป็นลายมือชื่อของตนเอง จำนวน ๑ ราย

กลุ่มที่ ๕ เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เข้าร่วมประชุม แต่เป็นลายมือชื่อของตนเอง จำนวน ๑ ราย

กลุ่มที่ ๖ ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ได้เข้าร่วมประชุมและเป็นลายมือชื่อของตนเอง จำนวน ๑ ราย

กลุ่มที่ ๗ พยานข้างเคียง (คู่สมรส และญาติที่ทราบว่ามีรายชื่อที่นำมาให้ดูไม่ได้เข้าร่วมประชุมด้วย จำนวน ๓ ราย)

ในจำนวนผู้ที่รับว่าได้เข้าประชุมและเป็นลายมือชื่อของตนจริงเป็นกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๘ ราย นอกนั้นไม่ได้ประชุมและไม่ใช่ลายมือชื่อของตน เป็นรายชื่อที่ถูกแอบอ้างเพื่อประกอบการขอเบิกเงินงบประมาณจากกองทุนพัฒนาพรรคการเมือง อันเป็นการกระทำที่น่าจะสื่อไปในทางไม่สุจริต

๔. ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุพรรณบุรี (นายประสาน สาระทัน) ได้มีหนังสือรายงานผลการสอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ต่อประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๐๑๔.๐๗๗๒/๔๑๕ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผลจากการให้ถ้อยคำของกรรมการสาขาพรรคพลังใหม่และผู้ถูกระบุว่ามีรายชื่อเข้าร่วมประชุมอบรมอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี สรุปได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แจ้งนัดหมายให้บุคคล จำนวน ๒๑ คน ซึ่งมีภูมิลำเนาในท้องที่ดังกล่าวมาให้ถ้อยคำในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ ณ โรงเรียนวัดวังสำเภาล่ม

แต่มีผู้ไปให้ถ้อยคำเพียง ๑๐ คน (ที่เหลือไปประกอบอาชีพที่อื่น บางคนติดภารกิจ) ซึ่งยืนยันว่า
ได้เข้าร่วมประชุมและเป็นลายมือชื่อของตนจริง

๕. ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองให้ประธานสาขาพรรคพลังใหม่จำนวนทั้งสิ้น ๓๑ สาขา
ทำหนังสือชี้แจงปรากฏว่ามีหนังสือชี้แจงมาเพียง ๘ สาขา สาขาที่ตอบว่าได้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๔ สาขา
ไม่เข้าร่วมประชุมมี ๔ สาขา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑) สาขาพรรคที่เข้าร่วมประชุม ได้แก่

(๑) นายทอง แสงผา ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ จังหวัดร้อยเอ็ด
พร้อมด้วยสมาชิกพรรค จำนวน ๗๓ คน

(๒) นายบุญศรี บัวธรา ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๒ จังหวัดสุพรรณบุรี
พร้อมด้วยสมาชิกพรรค จำนวน ๒๑ คน

(๓) นายวีระชัย ศรีบุญมี ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๗ จังหวัดมหาสารคาม
แจ้งว่าตนได้เข้าร่วมประชุมด้วยเพียงคนเดียว

(๔) นายเสาร์ ศิริผล ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๑๗ จังหวัดมหาสารคาม
เข้าประชุมคนเดียว

๕.๒) สาขาพรรคที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม เพราะไม่ได้รับหนังสือเชิญประชุมรวม
๔ สาขา ได้แก่

(๑) นายสม สุวรรณะ ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ จังหวัดมหาสารคาม

(๒) นางมะถิวรรณ จันทร์สระบัว ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัด
ร้อยเอ็ด

(๓) นายทองอินทร์ ศรีโพนทอง ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๑๓ จังหวัด
กาฬสินธุ์

(๔) นายทองหล่อ โพธิจักร ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๑๕ จังหวัดยโสธร

๖. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏว่า

๖.๑) บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔
เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ พบว่ามีการเรียงลำดับที่ซ้ำกันและไม่ต่อเนื่อง ลำดับที่ ๒๒
มี ๒ รายการ (ไม่มีลำดับที่ ๒๔) ลำดับที่ ๔๕, ๔๖, ๔๗, ๔๘, ๔๙, ๕๐, ๕๑, ๕๒, ๕๓ และ
๕๔ จำนวน ๑๐ รายการ ทำให้จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ครั้งดังกล่าวตาม
บัญชีรายชื่อมีจำนวนเพียง ๕๘ คน ไม่ใช่ ๑๐๘ คน ดังที่แจ้งมา

๖.๒) เมื่อพิจารณาประกอบกับรายงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดร้อยเอ็ดข้างต้นสรุปได้ว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จึงมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่เกิน ๗๒ คน ไม่ถึง ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๓๐ วรรคสอง และผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๗ รายไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค จึงไม่เป็นองค์ประชุมใหญ่ตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง (๔) ที่กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคต้องประกอบด้วยสมาชิกสามัญของพรรคที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค

สรุปคำร้องฉบับแรกเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

การที่พรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองและสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามนัยมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ข. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำร้องเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ มายังศาลรัฐธรรมนูญว่าพรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ ดังนี้

๑. เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือขอลาออกจากตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคพลังใหม่ของนายสงวน จันทรฟ้าเลื่อม ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การลาออกจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) (ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมือง) เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคพลังใหม่ซึ่งเป็นผู้แทนของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๐ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จะต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๓ ไม่ได้ให้กรรมการแต่ละคนแจ้งการลาออกต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยตรง จึงส่งใบลาออกจากตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคคืนให้แก่ นายสงวน จันทรฟ้าเลื่อม เพื่อส่งใบลาออกจากตำแหน่งดังกล่าวให้หัวหน้าพรรคพลังใหม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๓

ต่อมาในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ หลังจากที่นายทะเบียนได้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบพรรคแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับหนังสือขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคและ

ตำแหน่งกรรมการบริหารพรรครวม ๑๐ คน ตามหนังสือลาออก ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีคณะกรรมการบริหารพรรคพลังใหม่ จำนวน ๑๑ คน ที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒๔ (๓) ขอลาออกจากตำแหน่งทุกคนและมีมติขยับเล็กลงสาขาพรรคพลังใหม่ที่มีอยู่ทุกสาขา ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคพลังใหม่ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ย่อมแสดงให้เห็นว่าพรรคพลังใหม่ไม่มีเจตนาที่จะดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่อไป หากนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังใหม่ที่ขอลาออกจากตำแหน่งทุกคน จะทำให้พรรคพลังใหม่ไม่มีผู้มีอำนาจทำการแทนของพรรคการเมืองซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายและหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่เมื่อใด กรรมการบริหารพรรคพลังใหม่ทุกคนจะต้องพ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายอยู่แล้ว จึงชะลอการตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค

๒. คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้อนุมัติเงินสนับสนุนพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๕๔ ให้พรรคพลังใหม่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนี้

๑) เงินจัดสรรตามโครงการและแผนงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๓ โครงการ เป็นจำนวนเงินรวม ๕๐๒,๐๐๐ บาท

๒) เงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าไปรษณียากร และค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาที่ขอรับการสนับสนุนเป็นการทั่วไป จำนวน ๓ ครั้ง ๔ งวด เป็นจำนวนเงินรวม ๒๒๕,๗๕๓.๕๕ บาท

๓. พรรคพลังใหม่ไม่ได้จัดทำรายงานส่งนายทะเบียน ๒ ฉบับ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง คือ

๑) พรรคพลังใหม่มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด แม้จะได้ส่งแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ (ซึ่งเป็นการส่งมาภายในกำหนด) แต่ไม่ครบถ้วน คือส่งเฉพาะแบบรายงานโดยไม่มีรายละเอียด ตามที่นายทะเบียนกำหนด จึงถือได้ว่าไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๒) พรรคพลังใหม่ส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ เช่นเดียวกับรายงานฉบับแรกและลงนามโดยนายประศาสตร์

ศรีภักย์ รองหัวหน้าพรรค แต่มีลักษณะทำนองเดียวกัน คือ ส่งเฉพาะแบบรายงานไม่มีการลงรายละเอียด แต่อย่างไรก็ดีได้ว่าเป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทตามนัยมาตรา ๘๐ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนกองปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว

สรุปคำร้องฉบับที่สองเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕

การที่พรรคพลังใหม่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามนัยมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ก. ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ นายประศาสตร์ ศรีภักย์ รองหัวหน้าพรรคพลังใหม่ คนที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าพรรค ได้ส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ตนเองเป็นสมาชิกของพรรคและได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองหัวหน้าพรรคคนที่ ๑ จริง ได้เคยเข้าร่วมประชุมพรรคครั้งที่ ๑ ที่อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเพียงครั้งเดียว ไม่เคยได้รับเงินใดๆ จากพรรคและไม่เคยลงนามในกิจการการเงินของพรรคแม้แต่ครั้งเดียวและไม่คัดค้านการยุบพรรคพลังใหม่ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่

ทั้งนี้ นายประศาสตร์ มิได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่กล่าวหาไว้ทั้งสองคราวในเรื่องใดเลย

สรุปคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

๑. ตามคำร้องครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ เพราะการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ มิได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๗๐ วรรคสอง อันเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. ตามคำร้องเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังใหม่ เพราะไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากไม่ส่งรายงาน

การดำเนินกิจการของพรรคประจำปีปฏิทิน ๒๕๕๕ และรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ประจำปีปฏิทิน ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามลำดับ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๕ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕

มาตรา ๒๖

“ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๓๕

“ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึง แก่สิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

มาตรา ๖๒

“พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ใน ส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕

หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

**๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕
มาตรา ๑๔๔**

“คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๔๕

“คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย”

ข้อกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณา

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง นั้น หากปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ในวรรคแรก (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน หากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นจริงตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ปรากฏว่ากรณีที่นายทะเบียนร้องมาทั้งสองครั้งเป็นกรณีที่ตรงกับบทบัญญัติในมาตรา ๖๕ วรรคแรก (๕) ที่กล่าวว่า “ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” ทั้ง ๓ ประการ จึงไม่มีปัญหาให้ศาลต้องใช้ดุลยพินิจแต่ประการใด

อนึ่ง หากพรรคพลังใหม่ถูกสั่งยุบไปก่อนวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ตามที่นายทะเบียน พรรคการเมืองร้องมาตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ พรรคก็ไม่ต้องยื่นรายงานการดำเนินการของพรรคในรอบปีปฏิทิน ๒๕๕๔ และรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคในรอบปีปฏิทิน ๒๕๕๔ ตามที่นายทะเบียนส่งคำร้องเพิ่มเติมมาเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ อีก

คำวินิจฉัย

เมื่อปรากฏจากข้อเท็จจริงว่าในการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคพลังใหม่ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสอบสวนได้ความว่ามีคณะกรรมการบริหารพรรคผู้แทนของสาขาพรรคและสมาชิกมาประชุมไม่ครบถ้วนตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๗๐ วรรคสอง อย่างแน่นอนตามสรุปข้อเท็จจริงข้างต้น อันเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีจึงต้องด้วยมาตรา ๖๕ วรรคสอง ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ร้องมาเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ประกอบกับผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคพลังใหม่ได้ทำหนังสือให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังใหม่ได้ จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังใหม่ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

เมื่อได้ทำการยุบพรรคพลังใหม่ เพราะเหตุมิได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยการกระทำที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ อีก

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รัชศาสตร์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ